

багатоєпізодні справи. Це робить необхідною розробку алгоритмів і програм такої діяльності. В цьому питанні теорія криміналістики зробила великий крок вперед. Практика ж деколи не повною мірою використовує досягнення теорії.

Список використаних джерел

1. Белкин Р. С. Курс криминалистики: учеб. Пособие (для вузов) / Р.С. Белкин. – 3-е изд., доп. – М. :ЮНИТИ-ДАНА; Закон и право, 2001. – 837 с.
2. Криміналістика За ред. В. Ю. Шепітька. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. — 728 с.
3. Гучок А. Е. Криминалистическая структура преступления в системе деятельности по построению и проверке следственных версий / А. Е. Гучок // Право и демократия. – Минск : Белорусский государственный университет, 2009. – Вып. 20. – С. 295–305.
4. Коновалова В. Е. Криминалистическая версия: познавательная функция в судопроизводстве / В. Е. Коновалова // Проблемы правового забезпечення економічної та соціальної політики в Україні : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 24–25 трав. 2005 р.). – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / відп. за вип. Ю. М. Грошевий, 2005. – С. 586–589

Єфімов Микола Миколайович
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ У ФОРМІ ПЕРЕВІРКИ ПОКАЗАНЬ НА МІСЦІ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ

Слідчий експеримент за тактикою свого проведення є однією з найбільш складних слідчих (розшукових) дій. При розслідуванні злочинів проти моральності ця процесуальна дія має певну специфіку, яка потребує додаткового висвітлення. Серед найбільш небезпечних та поширених кримінально караних посягань в цій сфері необхідно виділити наступні: ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів; сутенерство; втягнення особи в заняття проституцією; створення та утримання місць розпусти; звідництво; втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Кожне з зазначених правопорушень характеризується здійсненням зловмисником певних дій, послідовність яких, зокрема, може перевірятися під час слідчого експерименту.

Відповідно до ч. 1 ст. 240 КПК України з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, слідчий, прокурор має право провести слідчий експеримент шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань [2]. Як бачимо, в диспозиції статті визначається дві його цілі: перевірка показань на місці та безпосередньо слідчий експеримент. Зрозуміло, що вони вирішуються в рамках однієї процесуальної дії, але їх досягнення має певну специфіка.

Перевірка показань на місці, як зазначає В. Г. Лукашевич, – це досудова слідча дія, яка полягає в зіставленні показань і порівнянні змісту сліду пам'яті суб'єкта кримінального процесу (свідка, потерпілого, підозрюваного) з реальною обстановкою на місці [4, с. 79]. Для розслідування злочинів проти моральності перевірка показань на місці має суттєве доказове і тактичне значення.

Г. А. Абдумаджидов вказує, що основний зміст перевірки показань на місці полягає в тому, що раніше допитана особа надає усну інформацію та демонструє конкретний мікрорайон, приміщення, предмети, що там знаходяться, обстановку чи обставини, пов'язані з даними ним раніше показаннями. Водночас особа здійснює дії, що підтверджують її показання, спостерігаючи за якими, слідчий отримує інформацію, як правило, більш змістовну, ніж інформацію, отриману на допиті [1, с. 22]. Тобто для найбільш ефективного проведення досліджуваної слідчої (розшукової) дії необхідно здійснити ряд інших: огляд місця події, допити різних категорій осіб, одночасні допити.

Підготовка до проведення досліджуваної слідчої (розшукової) дії має свої особливості. Зокрема, необхідно вживати заходів щодо забезпечення охорони місця проведення (для цього та запобігання втечі підозрюваного залучаються працівники органів внутрішніх справ). При розслідуванні злочинів проти моральності зазначена тактична умова має важливе значення, адже здебільшого (87 % досліджених кримінальних проваджень) процесуальна дія відбувається на відкритій місцевості.

Так, гр. М., 06 серпня 2015 року, приблизно о 16:00 годині, перебуваючи біля цвинтаря «Коксохім», який розташований вздовж Нікопольського шосе в м. Кривий Ріг, реалізував злочинний намір, а саме, маючи на меті сприяння добровільним статевим зносинам між гр. А. та невідомою особою, зупинив автомобіль під керуванням громадянина гр. Ф. та запропонував йому вступити у статеві зносини з дівчиною, повією, на що останній погодився. Після цього гр. М. зі свого мобільного телефону зателефонував гр. А. та повідомив її про необхідність надання послуг сексуального характеру за грошову винагороду клієнту, на що остання погодилась. Приблизно о 16:30 годині вона прибула до цвинтаря «Коксохім», де вступила з гр. Ф. у добровільні статеві зносини за грошову винагороду. Під час проведення слідчого експерименту 18 серпня 2015

року гр. М. розповів про хід подій, які відбувалися 06 серпня 2015 року біля цвинтаря «Коксохім» в зв'язку зі вчиненням кримінального правопорушення [5].

Для розслідування злочинів проти моральності характерною тактичною умовою незалежно від виду проведення перевірки буде активізація пам'яті. З цього приводу доречною є думка В. Г. Лукашевича та В. М. Стратонова. Вони зазначають, що у випадках, коли особа дає дуже конкретні показання під час допиту, але, опинившись на місці, починає плутатися, не все розповідати. Тут або особа себе обмовила, або існує інша причина. Часом, особливо при встановленні обставин щодо статевих злочинів, особа соромиться в присутності великої кількості людей деталізувати, показувати, демонструвати ті дії, які відбувалися в момент злочину [3, с. 122]. В більшості випадків розслідування злочинів проти моральності характеризується такими ж обставинами.

Підсумовуючи, зазначимо, що слідчий експеримент є однією з найбільш трудомістких і складних слідчих (розшукових) дій, адже під час її проведення задіяна значна кількість осіб. Під час розслідування злочинів проти моральності слідчий експеримент у формі перевірки показань на місці проводиться здебільшого для встановлення механізму вчинення злочину та для визначення меж поінформованості або необізнаності злочинців про подію злочину. Найбільш доречними тактичними прийомами, що можуть використовуватись в ході його проведення є актуалізація пам'яті, перевірка показань окремо з кожною особою. Застосування відповідних тактичних прийомів, які були визначені в статті, відіграє важливу роль у процесі доведення вини всіх учасників злочинів проти моральності.

Список використаних джерел:

1. Абдумаджидов Г. А. Проблеми теорії, законодавчого регулювання і практики расследования преступлений : автореф. докт дисс. / Г. А. Абдумаджидов. – М., 1983. – 30 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийнятий Верховною Радою України Законом №4651-VI від 13.04.2012 р. ; відп. за вип. В. А. Прудников. – Х. : Право, 2016. – 392 с.
3. Лукашевич В. Г. Відтворення обстановки і обставин події як метод пізнання під час розслідування злочинів : навчальний посібник / В. Г. Лукашевич, В. М. Стратонов. – Херсон: ХЮІ НУВС, 2002. – 192 с.
4. Лукашевич В. Г. Тактика общения следователя с участниками отдельных следственных действий (допрос, очная ставка, предъявление для опознания, проверка показаний на месте) : учеб. пособие / В. Г. Лукашевич. – К. : НИ и РИО КВШ МВД СССР, 1989. – 148 с.
5. Справа № 210/4245/15-к, Архів Держинського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області, 2015 р.